

Alice Munro s-a născut și a crescut în Wingham, Ontario, și a studiat la Universitatea Western Ontario. A publicat douăsprezece colecții de proză scurtă, un roman și două volume de *Povestiri alese*. De-a lungul remarcabilei sale cariere a primit numeroase premii și distincții, inclusiv, de trei ori, Premiul pentru Literatură al guvernatorului Canadei și două Premii Giller, Premiul Rea pentru proză scurtă, Premiul Lannan, Premiul W.H. Smith (Anglia), Premiul Pescara (Italia) și National Book Critics Circle Award (SUA). Povestirile ei au apărut în revistele *The New Yorker*, *Atlantic Monthly*, *The Paris Review* și în alte publicații, iar volumele ei de proză scurtă au fost traduse în treisprezece limbi. Alice Munro trăiește în Clinton, Ontario, lângă lacul Huron.

În 2009, pentru întreaga sa activitate literară, a fost distinsă cu Premiul Man Booker Internațional, iar în 2013 i s-a acordat Premiul Nobel pentru Literatură.

Din creația lui Alice Munro, la Editura Litera au apărut următoarele volume: *Prea multă fericire*, *Fugara*, *Dragă viață* și *Ură, prietenie, dragoste, căsătorie*.

ALICE MUNRO

Dragă viață

Traducere din limba engleză
JUSTINA BANDOL

Vancouver și nu cunoșteam pe nimeni în grija căruia să-i pot lăsa. Abia dacă ne-am fi putut permite călătoria, iar soțul meu disprețuia ocaziile solemne. Dar de ce să arunc vina pe el? Și eu simțeam la fel. Ne spunem că anumite gesturi nu pot fi iertate sau că n-o să ni le iertăm niciodată. Dar iertăm. Iertăm întotdeauna.

CUPRINS

Țărutul Japoniei	5
Amundsen	33
Despărțirea de Maverley	70
Cariera de pietriș	92
Refugiul	110
Mândrie	133
Corrie	154
Trenul	174
Vedere spre lac	214
Dolly	230
Final	251
Ochiul	253
Noaptea	267
Vocile	281
Dragă viață	293

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

Dragă viață
Alice Munro

Copyright © 2014, 2017 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Irina Ilie
Corector: Ioana Patriche
Copertă: Flori Zahiu
Tehnoredactare și prepress: Bogdan Coscaru

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MUNRO, ALICE
Dragă viață / Alice Munro; trad.: Justina Bandol. –
București: Litera, 2017
ISBN 978-606-33-1468-1
I. Bandol, Justina (trad.)

821.111(73)-31=135.1

ȚĂRMUL JAPONIEI

După ce îi aduse valiza în tren, Peter păru nerăbdător să se retragă. Dar nu să plece.

Îi era pur și simplu teamă că trenul avea să pornească, îi explică el. Rămase afară pe peron, uitându-se în sus la fereastra lor, zâmbind și făcându-le cu mâna. Zâmbetul pentru Katy era larg, senin, fără nici cea mai mică umbră de îndoială, ca și cum ar fi fost convins că ea avea să fie și de acum încolo minunea care era pentru el, și el pentru ea, de-a pururi. Zâmbetul către soția lui părea plin de speranță și încrezător și radia un soi de fermitate. Ceva care n-ar fi putut fi exprimat prea ușor în cuvinte – și poate că nici n-avea să fie vreodată. Dacă Greta ar fi pomenit de asta, el i-ar fi spus: „Nu fi ridicolă”. Și ea ar fi fost de acord, găsind că era nefiresc ca doi oameni care se vedeau constant, în fiecare zi, să trebuiască să-și dea vreun fel de explicații.

Pe vremea când Peter era încă sugar, mama lui traversase cu el în brațe niște munți cărora Greta le uita întruna numele, ieșind din Cehoslovacia comunistă în Europa de Vest. Împreună cu alții, desigur. Tatăl lui avusese de gând să meargă și el, dar fusese trimis într-un sanatoriu chiar înainte de ziua plecării pe ascuns. Urma să vină după ei de îndată ce ar fi putut, dar până la urmă murise.

—Am citit povestiri de genul ăsta, spusese Greta când Peter îi istorisise întâmplările. În povestirile respective, explica ea, bebelușul începea întotdeauna să plângă și trebuia invariabil să fie sugrumat sau sufocat, de teamă ca zgomotul să nu pună în pericol întregul grup de fugari.

Peter spusese că el nu auzise niciodată o asemenea poveste și nu voise să-și dea cu părerea despre ce ar fi făcut mama lui într-o astfel de împrejurare.

Ceea ce făcuse însă mama lui fusese să ajungă în Columbia Britanică, unde își pusese la punct engleza și obținuse un post la un liceu, să predea o materie care se numea pe atunci „noțiuni de antreprenoriat“. Îl crescuse singură pe Peter, îl trimisese la facultate, și el devenise inginer. Când venea în apartamentul lor și, mai apoi, în casa lor, mama lui se așeza întotdeauna în camera de zi și nu intra niciodată în bucătărie decât dacă Greta o invita în mod special. Așa îi era felul. Prefera să observe cât mai puțin — exagera chiar. Să nu observe, să nu deranjeze, să nu facă nici o sugestie, deși, în gospodărie, era mult mai bună decât nora sa în toate privințele.

Vânduse, tot așa, apartamentul unde își crescuse fiul și se mutase într-o garsonieră în care îi încăpea doar o canapea rabatabilă. „Pentru ca Peter să nu se poată întoarce la mama?“ o tachinase Greta, dar ea păruse tulburată. Glumele o mânăneau. Poate era o chestiune de limbă. Și totuși, vorbea deja în mod obișnuit engleza și, în plus, era realmente singura limbă pe care Peter o știa. El învățase noțiuni de antreprenoriat — deși nu de la mama lui —, în timp ce Greta studia *Paradisul pierdut*. Ea se ferise cu obstinație de orice fel de materie practică. El părea să fi făcut exact contrariul.

Separați de geam și siliți de Katy să-și facă întruna cu mâna, se complăcură amândoi în dovezile unei bunăvoințe caraghioase, ba chiar de-a dreptul demente.

Greta se gândi cât de bine arăta el și cum părea să n-aibă habar de asta. Își tundeă părul periuță, în stilul vremii — mai ales al inginerilor vremii —, iar pielea lui deschisă la culoare nu roșea niciodată ca a ei, nu se păta niciodată de la soare, ci rămânea egal bronzată indiferent de anotimp.

Opiniile lui erau întru câtva asemănătoare. Când se duceau la vreun film, el nu voia niciodată să-l discute după. Spunea că fusese bun, sau destul de bun, sau acceptabil și nu vedea de ce ar fi trebuit să adauge ceva. Cam în același fel se uita la televizor sau citea cărți. Era răbdător cu ele. Oamenii care le făcuseră își dăduseră probabil toată silișta. Greta obișnuia într-o vreme să se ia la hartă, întrebându-l repezit dacă ar fi spus același lucru în cazul unui pod: că oamenii care îl construiseră își dăduseră toată silișta, dar că silișta aceasta nu fusese de-ajuns, și podul se prăbușise.

În loc să se certe, el râdea.

Nu era același lucru, spunea.

Nu?

Nu.

Greta ar fi trebuit să-și dea seama că această atitudine — neimplicată, tolerantă — era o binecuvântare pentru ea, pentru că ea era poetă și în poeziile ei existau lucruri nici pe departe vesele sau ușor de explicat.

(Mama lui Peter și muncitorii cu care lucra el — cei care știau ce înseamnă așa ceva — spuneau încă „poetesă“. Ea îl învățase să nu mai întrebuițeze cuvântul acela. În rest, nu fusese nevoie să învețe pe nimeni. Rudele pe care le lăsase în urmă și oamenii pe care îi cunoștea acum în calitate de soție casnică și de mamă nu trebuiau învățați, pentru că nu știau nimic despre această ciudățenie.)

Mai târziu în viață, Gretei avea să-i vină tot mai greu să despartă ce fusese bun în perioada aceea și ce nu. Sigur,

putea spune că feminismul nu fusese. Dar atunci se vedea nevoită să explice că „feminism“ nici măcar nu era un cuvânt folosit pe atunci, și apoi nu mai putea evita toată povestea despre cum simplul fapt că aveai o idee serioasă, ca să nu mai vorbim de ambiție, ba eventual chiar și că citeai o carte adevărată putea fi considerat un gest suspect, care avea legătură cu îmbolnăvirea copilului de pneumonie, și despre modul cum un comentariu politic aruncat la vreo petrecere la firmă putea să-l coste pe soț promovarea în carieră. Nici nu conta despre ce partid politic era vorba. Problema era că nu-ți țineai gura.

Iar oamenii râdeau și comentau „ei, glumește, bineînțeles“, și ea trebuia să relice „nu chiar“. Apoi le spunea cum, pe de altă parte, dacă scriai poezie, era întru câtva mai puțin riscant să fii femeie decât bărbat. Și aici, în contextul acesta, cuvântul „poetesă“ se dovedea foarte maleabil, ca o bucată de vată de zahăr. Peter nu gândea așa, spunea ea, dar nu uitați că el se născuse în Europa. Înțelegea însă și el cum gândeau bărbații cu care lucra.

În vara aceea, Peter avea să fie, timp de o lună sau poate mai mult, șeful unei lucrări care se executa la Lund, în nordul țării – de fapt, cel mai departe loc în nord unde se putea ajunge pe continent¹. Katy și Greta nu primiseră cazare.

Dar Greta ținuse legătura cu o fată cu care lucrase cândva la biblioteca publică din Vancouver și care acum era căsătorită și locuia la Toronto. Ea și soțul ei aveau de gând să petreacă o lună în Europa în vara aceea – el era profesor la universitate –, și ea îi scrisese Gretei, întrebând-o dacă nu-i putea face cumva o favoare – era foarte politicoasă –, anume să vină să stea cu familia, o parte

¹ Lund este un sat la capătul principalei șosele care traversează vertical Columbia Britanică. (n.tr.)

din timp, în casa lor din Toronto, ca să n-o lase goală. Greta îi răspunsese povestindu-i despre lucrarea lui Peter, dar acceptând oferta pentru sine și pentru Katty.

Și de aceea făceau acum cu mâna, fără oprire, toți trei – de pe peron și din tren.

Pe vremea aceea exista o revistă numită *The Echo Answers*, care apărea când și când la Toronto. Greta o găsisse la bibliotecă și trimisese la redacție câteva poezii. Două dintre ele i se publicaseră și, drept urmare, atunci când redactorul-șef venise la Vancouver cu o toamnă în urmă, Greta fusese invitată la o petrecere, alături de alți scriitori, ca să-l cunoască. Petrecerea se ținu în casa unui scriitor căruia Greta descoperi că îi știa numele, s-ar fi zis, dintotdeauna. Era după-amiaza târziu, la o oră când Peter încă lucra, așa că ea angajă o bonă și luă autobuzul de North Vancouver peste Lions' Gate și prin Parcul Stanley. Apoi trebui să aștepte în fața Golfului Hudson un alt autobuz, cu care merse mult în afara orașului, până în campusul universității, unde locuia scriitorul. Coborî la ultima stație, găsi strada și porni în lungul ei, căutând numerele de pe case. Purta tocuri, care îi încetineau considerabil mersul, și cea mai sofisticată rochie neagră a ei, cu fermoar la spate până sus, strânsă pe talie și întotdeauna puțințel prea strâmtă pe coapse. Arăta probabil cam ridicolă, se gândi ea în timp ce mergea împiedicându-se din când în când pe străzile șerpuitoare, fără trotuar, singură în după-amiaza tot mai palidă. Case moderne, ferestre largi, cu vederi frumoase, ca în orice suburbie promițătoare – nici pe departe genul de cartier la care se așteptase. Începu să se întrebe dacă nu cumva greșise strada și simți că nu i-ar fi părut rău s-o fi greșit. S-ar fi putut întoarce la stația de autobuz, unde exista o bancă,

și-ar fi scos pantofii și ar fi stat liniștită să aștepte călătoria lungă și singuratică până acasă.

Dar apoi văzu mașinile parcate, numărul de pe casă, și fu prea târziu să se mai întoarcă. Din spatele ușii închise răzbătea zgomot. Trebui să sune de două ori.

Fu întâmpinată de o femeie care părea să fi așteptat pe altcineva. „Întâmpinată“ nu era cuvântul potrivit – femeia deschise ușa, și Greta spuse că probabil aici se ținea petrecerea.

– Cum arată? întrebă femeia, sprijinindu-se de tocul ușii, și rămase acolo, blocând trecerea, până când Greta spuse: „Îmi dați voie să intru?“, și atunci femeia se dădu la o parte cu o mișcare ce parcă i-ar fi provocat o durere considerabilă. N-o invită pe Greta să vină după ea, dar Greta o urmă oricum.

Nimeni nu-i spuse nimic și n-o băgă în seamă, dar, la scurt timp după aceea, o adolescentă îi împinse sub nas o tavă cu pahare al căror conținut semăna cu o limonadă roz. Greta luă unul și îl dădu pe gât însetată, apoi încă unul. Îi mulțumi fetei și încercă să înnoade o conversație despre cum căutase casa pe străzile încinse de soare, dar fata nu manifestă nici un interes și se îndepărtă, îndeplinindu-și în continuare atribuțiile.

Greta trecu mai departe, fără să înceteze să zâmbescă. Nimeni nu părea s-o recunoască sau să se uite la ea cu plăcere – și de ce ar fi făcut-o? Privirile musafirilor alunecau pe lângă ea, și conversațiile continuau. Oamenii râdeau. Toată lumea în afară de ea avea la dispoziție prieteni, glume, replici pe jumătate secrete, toată lumea părea să fi găsit pe cineva să-i ureze bun venit. Mai puțin adolescenții cu fețe posomorâte care continuau neobosit să împartă băuturile lor roz.

Nu renunță totuși. Băutura îi prindea bine, și, de îndată ce tava își făcu din nou apariția, hotărî să mai ia un

pahar. Căută un grup de discuții cu o verigă lipsă, pe care s-o poată suplini. Tocmai părea să fi găsit unul, când auzi menționate numele câtorva filme. Erau filme europene, dintre cele care începeau să fie proiectate în Vancouver la vremea aceea. Auzi titlul unuia pe care ea și Peter îl văzuseră la cinema. *Cele patru sute de lovături.*

– A, l-am văzut!

Vorbise tare și cu entuziasm. Toată lumea se uită la ea, și una dintre membrele grupului – purtătoarea lui de cuvânt, evident – spuse:

– Serios?

Greta era beată, bineînțeles. Dăduse pe gât, în viteză, Pimm's No. 1¹ cu suc de grepfrut. Nu puse așadar la inimă înțepătura aceasta, cum ar fi făcut poate în mod normal. Rătăci doar mai departe, dându-și seama că era cumva în derivă, dar căpătând tot mai mult impresia că în încăperea domnea o atmosferă permisivă, ușor amețitoare, și că nu conta că nu-și făcuse prieteni, putea pur și simplu să umble fără țință și să emită singură judecăți.

Într-o arcadă dădu peste un grup mic și compact de oameni importanți și între ei îl văzu pe amfitrion, scriitorul căruia îi cunoștea numele și chipul de atâta vreme. Făcea conversație zgomotos și cu înflăcărare, și în jurul lui și al altor doi bărbați părea să plutească primejdia, ca și cum erau gata mai curând să-ți arunce o insultă decât să se uite la tine. Soțiile lor, se convinse Greta, alcătuiau cercul în care încercase să intre cu atâta aplomb mai devreme.

Femeia care îi deschisese ușa nu făcea parte din nici unul dintre grupuri, pentru că era ea însăși scriitoare. Greta o văzuse întorcându-se când cineva o strigase pe

¹ Lichior din fructe, de producție americană, foarte popular, între altele, la petrecerile din campusurile universităților britanice pe timpul verii (n.tr.)

nume – numele unei autoare care scria în revista unde fusese și ea publicată. În cazul acesta, n-ar fi fost oare posibil să se ducă la ea și să i se prezinte? Poate s-ar fi dovedit o egală, în ciuda răcelii de la ușă.

Dar acum femeia își legăna ușor capul pe umărul bărbatului care o strigase pe nume, și cu siguranță, o întrerupere nu le-ar fi picat bine.

Reflecțiile acestea o făcură să stea jos și, pentru că nu erau scaune, se așeză pe podea. Se gândi la ceva. La o petrecere cu ingineri unde mersese odată cu Peter, atmosfera fusese plăcută, deși conversația o plictisea. Asta pentru că toată lumea avea un statut deja fixat și clar, cel puțin pentru moment. Aici, în schimb, nimeni nu era în siguranță. Oricine putea fi judecat pe la spate, chiar și cei deja cunoscuți și publicați. Ca urmare, toți, indiferent cine erau, căpătau un aer de istețime sau de nervozitate.

Ea însăși căutase cu disperare la alții un subiect – oricare, cât de mărunț – de conversație.

Limpezindu-și teoria aceasta despre lipsa de amabilitate din jur, Greta se simți cumva despovărată și nu-i mai păsa prea mult dacă îi vorbea cineva sau nu. Își scoase pantofii, cu o ușurare imensă. Stătea cu spatele lipit de perete și cu picioarele ieșite pe unul dintre culoarele mai mici dintre grupurile de petrecăreți. Nu voia să riște să-și verse băutura pe covor, așa că o termină în grabă.

Deasupra ei se postă un bărbat.

– Cum ai ajuns aici? o întrebă.

Ea îl compătimi pentru picioarele mari și nătânge. Compătimea pe oricine trebuia să se ridice în picioare.

Îi spuse că fusese invitată.

– Da, dar ai venit cu mașina?

– Am venit pe jos.

Dar nu era suficient, și, după un timp, ea reuși să-i ofere și restul, ca pe o ofrandă:

– Am venit cu autobuzul, apoi am luat-o pe jos.

Unul dintre bărbații din cercul acela special stătea acum în spatele celui cu pantofi.

– O idee foarte bună, zise el.

Părea de fapt gata să stea de vorbă cu ea.

Bărbatului dintâi nu-i prea păsa. Găsise pantofii Gretei, dar ea îi refuză, spunând că o strâneau prea tare.

– Ia-i în mână. Sau îi iau eu. Poți să te ridici?

Ea se uită după bărbatul cel important s-o ajute, dar el dispăruse. Și atunci își aminti ce scrisese. O piesă despre duhobori¹, care iscuse un întreg scandal pentru că protagoniștii trebuiau să apară pe scenă goi. Bineînțeles că nu erau duhobori adevărați, ci actori. Și, în cele din urmă, nu li se dăduse voie să apară complet dezbrăcați.

Încercă să-i explice toate acestea bărbatului care o ajutase să se ridice, dar el nu arată nici cea mai mică urmă de interes. Ea îl întrebă ce scrie. El spuse că nu era genul acela de scriitor, era jurnalist. Venise în vizită acolo, în casa aceea, cu fiul și fiica sa, nepoții gazdelor. Copiii erau cei care împărțeau băuturile.

– Mortale, spuse, referindu-se la ele. Criminale.

Ieșiseră afară. Ea merse doar în ciorapi prin iarbă, evitând în ultima clipă o băltoacă.

– Cineva a vărsat aici, spuse ea către bărbatul care o însoțea.

– Într-adevăr, zise el și o duse să se așeze într-o mașină.

Ei aerul de afară îi schimbaseră starea de spirit – de la o exaltare nesigură trecuse la ceva apropiat de stânjenală, chiar de rușine.

– North Vancouver, zise el. Probabil că ea îi spusese asta. În regulă, pornim. Lions' Gate.

¹ Sectă religioasă rusească, apărută în secolul al XVIII-lea și prigonită în Imperiul Țarist. Majoritatea membrilor ei au emigrat, la sfârșitul secolului următor, în Canada. (n.tr.)

Ea speră că n-avea s-o întrebe ce căuta la petrecere. Dacă ar fi fost nevoită să spună că era poetă, atunci situația ei de acum, răsfățul acesta indulgent, ar fi sunat lamentabil de stereotip. Nu era încă întuneric afară, dar se lăsa seara. Mașina părea să se îndrepte în direcția bună, de-a lungul unei ape, apoi peste un pod. Podul Burrard. Din nou pe străzi, și Greta începu să închidă și să deschidă ochii, uitându-se la copacii care treceau în fugă, apoi să-i închidă din nou, fără să vrea. Când mașina opri, știu că era prea devreme să fi ajuns acasă. Acasă la ea, adică.

Deasupra lor stăteau copaci mari și deși, prin care nu străbătea nici o stea. Dar pe apă sclipea ceva, între locul unde se aflau și luminile orașului.

– Stai puțin și chibzuiește, zise el.

Ea fu fascinată de cuvântul acesta.

– Chibzuiește.

– Cum ai să intri în casă, de pildă. Poți să te ții demnă? Nu sări calul! Sau nonșalantă? Bănuiesc că ai un soț.

– Trebuie să-ți mulțumesc în primul rând că m-ai condus acasă, zise ea. Așa că trebuie să-mi spui cum te numești.

El răspunse că îi spusese deja. Poate chiar de două ori. Dar, fie, încă o dată. Harris Bennett. Bennett. Era ginearele gazdelor de la petrecere. Adolescenții care împărțeau băuturile erau copiii lui. Veniseră în vizită din Toronto. Era mulțumită?

– Au și mamă?

– Sigur că au. Dar este în spital.

– Îmi pare rău.

– Nu e nevoie. E un spital chiar foarte plăcut. Pentru probleme mintale. Sau emoționale, se poate spune.

Ea se grăbi atunci să-i spună că soțul ei se numea Peter, că era inginer și că aveau o fetiță pe nume Katy.

– Bravo, foarte frumos! spuse el și începu să dea cu spatele.

Pe podul Lions Gate, adăugă:

– Scuză-mă că ți-am vorbit așa. Mă gândeam dacă să te sărut sau nu, și am hotărât să nu.

Greta crezu că voia să spună că ea nu se ridica la înălțimea unui sărut. Umiliința fu ca o palmă care o trezi la realitate.

– După ce trecem de pod mergem drept pe Marine Drive? continuă el. Ghidează-mă tu, te rog!

În cursul toamnei, al iernii și al primăverii care urmară, Greta se gândi aproape în toate zilele la el. Era ca și cum ar fi avut același vis chiar în clipa când adormea. Își rezema capul de spătarul canapelei, închipuindu-și că stă în brațele lui. Nu te-ai fi gândit că avea cum să-și mai amintească de chipul lui, și totuși, el îi apărea brusc în minte în toate detaliile – chipul unui bărbat ridat și mai degrabă obosit, ironic, genul de om care-și petrece cea mai mare parte a timpului în încăperi închise. Iar trupul lui era și el acolo, destul de uzat, dar capabil, și radiind un farmec singular.

Aproape plângea de dor.

Și totuși, fanteziile acestea dispăreau, intrau în hibernare atunci când Peter se întorcea acasă. Sentimentele de zi cu zi ieșeau atunci în prim-plan, trainice ca întotdeauna.

Visul ei semăna de fapt foarte mult cu vremea din Vancouver – un soi de tânjire posomorâtă, o tristețe ploioasă, onirică, o greutate care apăsa, schimbându-și mereu locul, asupra inimii.

Dar refuzul acela de a o săruta, care ar fi putut să pară un gest atât de lipsit de curtoazie?

Ea îl anulă pur și simplu. Uită cu totul de el.

Și poezia?